

Datum
2017-12-28

Ert datum
2017-09-29

Vår beteckning
15/2016

Er beteckning
2014/100863

Yttrande över Arbetsmiljöverkets förslag till föreskrifter om Smittrisker (2014/100863)

Sammanfattning av ärendet

Förslaget till föreskrifter om smittrisker innebär att föreskrifterna om mikrobiologiska arbetsmiljörisker - smitta, toxinpåverkan, överkänslighet försvinner. Nuvarande bestämmelser flyttas helt eller delvis till förslaget om nya föreskrifter och till andra föreskrifter. Några bestämmelser upphör att gälla. Syftet är att förtydliga reglerna för arbeten med smittrisker, både när smittämnen förekommer oavsiktligt och när man avser att arbeta med smittämnen som sådana. Förslaget tar hand om de två EU-direktiv som idag är genomförda med hjälp av nuvarande föreskrifterna om mikrobiologiska arbetsmiljörisker.

Föreskrifterna fokuserar på hygieniska förebyggande åtgärder. Risker som inte är smittrisker föreslås istället hanteras i andra föreskrifter. Dubbelregleringar tas bort så mycket som möjligt. Två sanktionsavgifter införs: en för felaktig utformning av behållare för stickande/skärande avfall och en för utebliven anmälan om smittämnen.

Förslaget innebär en del ökande kostnader, men även några besparingar för berörda arbetsgivare. Den stora kostnadsmässiga effekten hör samman med krav på tvätt av arbetskläder och specialkläder. Framförallt kommer de ökade kostnaderna att påverka kommunala och privata verksamheter inom omsorg.

Övergripande synpunkter från smittskyddsläkareföreningen

Föreskrifternas rubrik Smittrisker är tydlig och innehållet är mer renodlat än tidigare. Vår bedömning är att förslaget medför att fler yrkeskategorier och arbetsplatser kommer att göra en se över smittrisker för sin personal, vilket ses som en viktig förebyggande smittskyddsåtgärd.

Delar som inte berör smittsamma sjukdomar har lyfts ur och regleras i separata föreskrifter, dessutom renodlas föreskrifterna i Smittrisker så att samma aspekt inte förekommer i flera olika föreskrifter. Det är i stort positivt att dubbelregleringar undviks. Ett exempel är graviditet och smittrisker som nu enbart ska regleras i föreskriften gravida och ammande i arbetstagare AFS 2007:5. Även om andra föreskrifter inte längre nämns i Smittrisker finns ändå kopplingar till dessa föreskrifter. Det är därför nödvändigt att Arbetsmiljöverket tar fram en förtydligande vägledning.

Postadress

Smittskyddsläkareföreningen
c/o Per Follin
Smittskydd Stockholm
Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen
Stockholms läns landsting

Telefon

08-123 143 37

E-post

per.follin@sll.se

Webbadress

<http://www.slf.se/smittskydd>

Postadress: Box 17533, 118 91 Stockholm
Besök/Internpost: Magnus Laduläsgatan 63 A

Den tydliga uppdelningen i tre nivåer ökar tydligheten: Gemensamma bestämmelser, Arbete med risk för kontakt med kroppsvätskor, Arbete med smittämne i laboratorier, rum för försöksdjur och i industriella processer. Överskrifterna skulle med fördel kunna markeras än tydligare i texten.

Kommentarer till enskilda paragrafer

2 § och 3 § Tillämpningsområde och vem föreskrifterna riktar sig till

I 2 § anges att både arbete och utbildning omfattas av föreskriften. När det gäller definition av arbetsgivare i 3 § inkluderas även den som ansvarar för att anordna utbildning. Det skulle vara värdefullt om det också framgår att begreppet arbetstagare även inkluderar praktikanter, studerande och elever.

4 § Definitioner

I begreppslistan finns dekontaminering. Begreppet desinfektion saknas trots att det används i 14 §.

9 § Dekontaminering

I AFS 2005:1 8 § anges att ”Lokaler, inredning och utrustning skall vara utformade så att risker förenade med biologiska agens undviks, spridning av biologiska agens begränsas och den dekontaminering som behövs underlättas.” I AFS 2009:2 Arbetsplatsens utformning och i Arbetsmiljölagen är det inte tydligt att nivån på städning och rengöring kan kopplas till smittrisker. I Smittrisker 9 § är skrivningen väldigt allmänt hållen och berör dekontaminering. Det hade varit önskvärt med en större tydlighet beträffande vikten av att reducera mängden smittämnen i miljön.

11 § Dokumentation av önskad händelse

En lättnad föreslås för kravet på registrering av arbete för smittämnen i riskklass 3 och 4. Kravet ställs nu på registrering först när en exponering har skett. Detta bedöms som en rimlig och arbetsbesparande förändring.

12 § Utbildning vid arbete med risk för kontakt med kroppsvätskor

Smittskyddsläkarna anser att det är viktigt med utbildning i smittrisker för de personer som kan komma i kontakt med kroppsvätskor. I Smittrisker är det ytterligare förtydligt jämfört med AFS 2005:1 att utbildning ska ske innan arbete påbörjas och att utbildning ska ske regelbundet. Kravet på att rutinerna ska vara skriftliga är borta liksom uppföljning av följsamhet till rutinerna. Det vore en styrka om dessa krav finns med även i Smittrisker.

Kravet på utbildning före eventuell smittrisk vid kontakt med kroppsvätskor bör även gälla studenter under praktiktjänstgöring. I flertal yrkesutbildningar utanför vård- och omsorgsutbildning finns denna risk, exempelvis förskolläraryrket, där dagens utbildning inte innehåller sådan undervisning. Det vore bra med ett förtydligande om vem som har ansvaret för den undervisningen i de fall där utbildning och praktik är förlagd i en arbetsmiljö. Är det utbildningsansvarig eller är det arbetsgivaren på mottagande utbildnings- eller praktikplats? Vem skulle få anmärkning vid en inspektion?

Postadress

Smittskyddsläkarföreningen
c/o Per Follin
Smittskydd Stockholm
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Stockholms läns landsting

Telefon

08-123 143 37

E-post

per.follin@slf.se

Webbadress

<http://www.slf.se/smittskydd>

13 § Särskilda hygienåtgärder vid kontakt med kroppsvätskor

Vid risk för kontakt med kroppsvätskor ska personlig skyddsutrustning användas, till exempel engångshandskar och visir. Till exempellistan kan med fördel engångsförkläde adderas.

I Smittrisker anges att: händerna ska desinfekteras före rent eller orent arbete samt efter att ha använt handskar. Detta är inte rätt ordning. Det borde i stället vara: händerna ska desinfekteras före rent och efter orent arbete. Om det behövs ska händerna tvättas innan de desinfekteras. Rengöring av händerna ska göras även efter användning av handskar.

14 § Behållare för stickande och skärande avfall

Smittskyddsläkarföreningen stödjer kravet på integrerad skyddsfunktion på vassa föremål som kan komma i kontakt med människors kroppsvätskor.

15 § Arbetskläder

Kravet på att arbetskläder ska tas av när arbetsdagen är slut och att kläderna ska tvättas på arbetsplatsen ses som positivt ut ifrån ett smittskyddsperspektiv.

För Smittskyddsläkarföreningen

Thomas Wahlberg och Eva Gustafsson

Postadress

Smittskyddsläkarföreningen
c/o Per Follin
Smittskydd Stockholm
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Stockholms läns landsting

Telefon

08-123 143 37

E-post

per.follin@sll.se

Webbadress

<http://www.slf.se/smittskydd>

Postadress: Box 17533, 118 91 Stockholm
Besök/Internpost: Magnus Ladulåsgatan 63 A